

Voksevæk i almen praksis – flere ansatte flugter med ambitionerne om et større nært sundhedsvæsen

December 2022

Hovedbudskaber

- Siden 2018 er personalet i almen praksis vokset med 830 årsværk – en stigning på knap 20 pct. på bare fire år. Der er blandet andet kommet:
 - 19 pct. flere sygeplejersker
 - 38 pct. flere social- og sundhedsassistenter
 - 89 pct. flere jordemødre (en mindre personalegruppe i vækst)
- Udviklingen flugter med den forrige regerings ambition fra 2018 om at udvide almen praksis' brug af praksispersonale – en ambition, der går igen i PLO og Danske Regioners fælles vision for almen praksis fra 2020 og i seneste overenskomst for almen praksis fra 2021.
- Klinikpersonalet hjælper med en lang række opgaver. Blandt andet udfører sygeplejersker kontroller af patienters kroniske sygdomme. Dermed får de praktiserende læger bedre tid til lægefaglige opgaver som diagnosticering og henvisning af patienter.
- Der er fortsat store områder i landet, som er lægedækningstruede. Her kompenseres lægemanglen delvist ved hjælp af sundhedsfagligt personale, men problemet bliver ikke løst, hvis ikke der både kommer betydeligt flere praktiserende læger og mere personale.

Baggrund

Sundhedsreformen slår fast, at sundhedsvæsenet er under omstilling: Flere opgaver skal løses i det nære sundhedsvæsen,ⁱ og analyser viser, at almen praksis bør være der, hvor opgaverne løsesⁱⁱ. Det forudsætter, at der kommer væsentligt flere praktiserende læger og flere ansatte fra de mange faggrupper, som er ansat i almen praksis.

Kristianiagade 12
DK-2100 København Ø

Tlf.: +45 3544 8477
E-mail: plo@DADL.DK
www.plo.dk

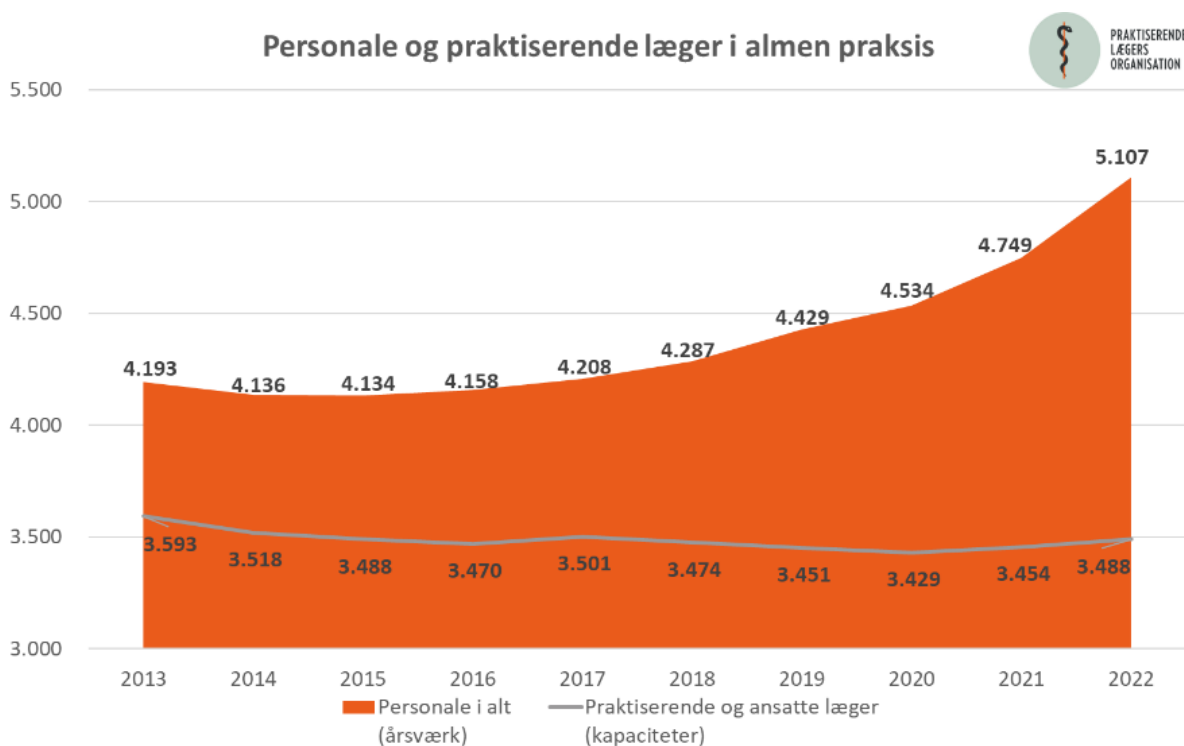
Tilbage i 2018 formulerede den daværende regering i udspillet ”En læge tæt på dig” en ambition om, at flere faggrupper i almen praksis skal bidrage til flere patientnære opgaver.ⁱⁱⁱ Denne ambition gik igen i PLO og Danske Regioners fælles vision for almen praksis i 2030^{iv}, der blev offentliggjort i 2020, og senest i forhandlingsaftalen mellem PLO og RLTN om en ny overenskomst for almen praksis fra 2021^v.

Det har således i flere år været en målsætning fra PLO, Danske Regioner og flere regeringer, at der skal være rammer til, at almen praksis kan udvide omfanget af personale. Herunder også rammer for videreuddannelse af praksispersonale, så personalet i højere grad kan medvirke til blandt andet en styrket indsats for mennesker med kroniske sygdomme og mere komplekse forløb.^{vi}

Rekordmeget personale bidrager til en patientnær dagligdag i almen praksis

Der er sket en markant stigning i antallet af ansatte i almen praksis. Der er i dag over 5.000 årsværk^{vii}, hvilket er 19 pct. flere end for bare fire år siden. Antallet har været stigende siden 2015, og udviklingen har taget fart de seneste år med en rekordstigning på 358 ekstra årsværk i løbet af det seneste år.

Det er en positiv og nødvendig udvikling, hvis omstillingen til det nære sundhedsvæsen skal realiseres.

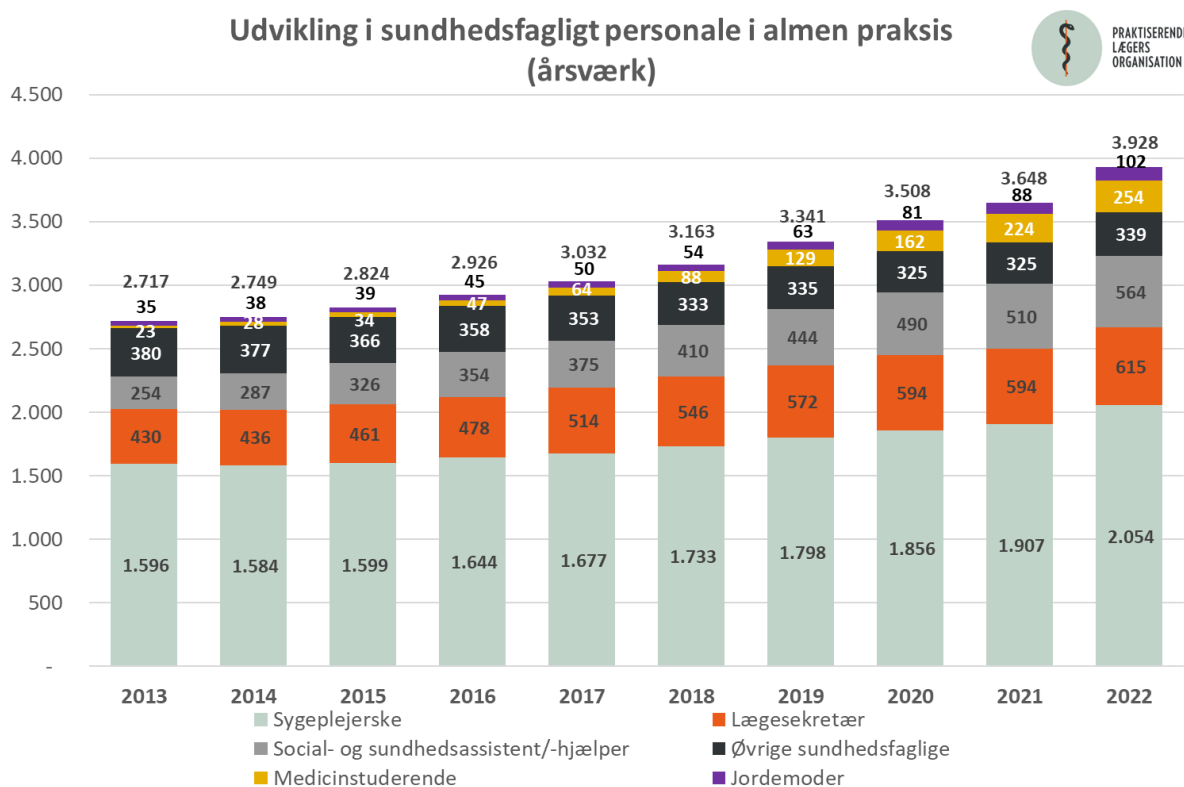
Ansatte indeholder alle faggrupper udover læger (cand.med.).

Det sundhedsfaglige personale yder en stor indsats i almen praksis

De største faggrupper ansat i almen praksis er sygeplejersker, lægesekretærer, social- og sundhedsassistenter, medicinstuderende og bioanalytikere. Det forventes, at andre personalegrupper også vil kunne integreres i almen praksis, og i de seneste år er der blandt andet blevet ansat et stigende antal jordemødre.

Sygeplejerskerne er den klart største faggruppe ansat i almen praksis. En faggruppe, der gennem deres sundhedsfaglighed og videreuddannelse i almen praksis bidrager til blandt andet varetagelse af forløb for patienter med kroniske lidelser.

I dag der er mere end 2.000 fuldtidsbeskæftigede sygeplejersker, hvilket er 29 pct. flere end for 10 år siden. Lægesekretærer og social- og sundhedsassistenter udgør også en fortsat større del af almen praksis. Social- og sundhedsassistenter bidrager med en lang række opgaver med alt fra blodprøvetagning til lungefunktionsmålinger, øreskylning, fjernelse af suturer med videre.^{viii}

Personalet løfter ekstra i lægedækningstruede områder, men der er stadig udfordringer

Samme positive udvikling ses dog ikke i antallet af praktiserende læger. Og store dele af landet er desværre aktuelt præget af mangel på praktiserende læger. Det betyder blandt andet, at patienter i disse områder er mange om at deles om de praktiserende læger, og mange patienter har her heller ikke deres egen faste praktiserende læge.^{ix}

For bedre at kunne imødekomme behovet har almen praksis i disse områder organiseret sig med lidt flere ansatte pr. praktiserende læge. I lægedækningstruede områder er der i dag ansat knap 12 medarbejdere for hver 10 praktiserende læger, imod 10 medarbejdere for hver 10 praktiserende læger i resten af landet. På den måde bidrager praksispersonalet til at reducere manglen på praktiserende læger i de lægedækningstruede områder.¹

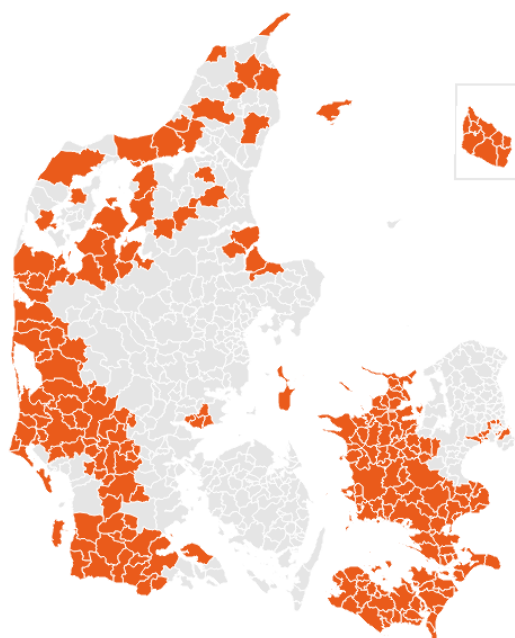
Men der er grænser for, hvor meget personalet kan løfte uden et tilstrækkeligt antal praktiserende læger. Udviklingen i personalet i de lægedækningstruede områder er stagneret, og den positive udvikling i ansatte i almen praksis de seneste år er primært sket uden for de lægedækningstruede områder. Siden 2018 er der kommet 22 pct. flere ansatte i områder, der ikke er lægedækningstruede, mod 13 pct. i lægedækningstruede områder.

Der er fortsat brug for både flere ansatte og flere praktiserende læger i de lægedækningstruede områder, for at kunne sikre lige adgang til almen praksis og sikre et velfungerende sundhedsvæsen i fremtiden.

Behov for politiske justeringer

Skal vi kunne følge med ambitionerne om, at flere opgaver skal løses i almen praksis, er der behov for initiativer, så vi får flere praktiserende læger spredt over hele landet. Det indgår som en ambition i sundhedsreformen vedtaget i foråret, men der er brug for politiske justeringer, fx inden for antallet af uddannelsesstillinger, ligesom det skal være mere attraktivt at nedsætte sig uden for de store byer.^x

Lokale lægedækningstruede områder pr. juli 2022

¹ Der er 11,7 sundhedsfaglige årsværk pr 10 praktiserende læger i lægedækningstruede områder mod 10,2 i resten af landet.

ⁱ Sundhedsministeriet: Sundhedsreform, maj 2022, <https://sum.dk/nyheder/2022/maj/bred-aftale-om-sundhedsreformen>

ⁱⁱ Se bl.a.:

Pulleybank, Laudicella & Rose Olsen, Cost and quality impacts of treatment setting for type 2 diabetes patients with moderate disease severity: Hospital- vs. GP-based monitoring, Health Policy, Volume 125, Issue 6, 2021 & Lee, K. et al., Patient perspectives on the management of COPD and Type 2 Diabetes in general practice an interview study, BMC Primary Care, 23(1) 2022

ⁱⁱⁱ Daværende Sundheds- og Ældreministeriet, En læge tæt på dig, 2018 <https://sum.dk/Me-dia/637643699835893688/En%20I%C3%A6ge%20t%C3%A6t%20p%C3%A5%20dig.pdf>

^{iv} PLO og Danske Regioner, Vision for almen praksis i 2030, 2020 <https://www.laeger.dk/sites/default/files/vision-for-almen-praksis-2030.pdf>

^v PLO og RLTN, Forhandlingsaftale 2021 https://www.laeger.dk/sites/default/files/forhandlingsaftale_ok22.pdf

^{vi} PLO og RLTN, Forhandlingsaftale, se eksempelvis videreuddannelsesspor i kapitel 12, 2017 <https://www.laeger.dk/sites/default/files/forhandlingsaftale-om-almen-praksis.pdf> & PLO og RLTN, Forhandlingsaftale kapitel 12,7 2021 https://www.laeger.dk/sites/default/files/forhandlingsaftale_ok22.pdf

^{vii} I tidligere analyse indgår ansatte læger (cand.med.) i antallet af ansatte. I denne analyse indgår praktiserende læger og ansatte læger samlet, som antal kapaciteter. Tidligere analyse: PLO, Mere personale hos de praktiserende læger, maj 2020: <https://www.laeger.dk/sites/default/files/plo-analyse-mere-personale-hos-de-praktiserende-laeger.pdf>

^{viii} <https://www.ug.dk/uddannelser/arbejdsmarkedsuddannelseramu/paedagogiskomraadeogsocialogsundhedsomraadet/sundheds-og-sygeplejeopgaver-i-sygehusvaesenet/kliniske-opgaver-i-almen-praksis>

^{ix} PLO Faktaark, se afsnit 2 om lægemangel https://www.laeger.dk/sites/default/files/plo_faktaark_2022.pdf

^x Sundhedsministeriet: Sundhedsreform, maj 2022, <https://sum.dk/nyheder/2022/maj/bred-aftale-om-sundhedsreformen>